

Jó kormányzás a fejlődő térségekben: donorpolitikák, dilemmák és kihívások áttekintése

A MAGYAR REGIONÁLIS TUDOMÁNYI TÁRSASÁG XIX. VÁNDORGYŰLÉSE

A területi egyenlőtlenségek új formái és az átalakuló területpolitika

Budapest, 2021. november 4-5.

„A 132294. számú „Kormányzati kihívások periférikus térségekben” projekt a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, a K-19 pályázati program finanszírozásában valósult meg.”

Az előadás célja és felépítése

Az előadás célja:

- A jó kormányzás értelmezési keretei a nemzetközi fejlesztéspolitikai diszkurzusban

Az előadás felépítése:

- Fogalmi keretek
- ENSZ Millenniumi és Fenntartható Fejlesztési Céljai
- Jó kormányzás és fejlesztési segélyek: donorpolitikák áttekintése
- Elmélet vs. gyakorlat
- Összegző gondolatok, dilemmák

Jó kormányzás – fogalmi keretek

- A nemzetállamoknak egy nemzetközileg meghatározott kormányzási normarendszer szerint kell működniük
- Kettős szempontrendszer: 1) demokratikus értékek érvényesülése (jogállamiság alapvető kritériumai, szabadságjogok biztosítása stb.) 2) közpolitikai hatékonyság: közkiadások szabályozása, közszolgáltatások megszervezése (mit ért el és *hogyan*)
- *Worldwide Governance* indikátorok: 1. elszámoltathatóság és részvétel, 2. politikai stabilitás és biztonság, 3. kormányzati hatékonyság, 4. a szabályozás minősége, 5. jogállamiság érvényesülése, 6. hatékony fellépés a korrupció ellen
- A kormányzási indikátorok alkalmasak a különböző kormányzatok teljesítményeinek összehasonlítására
- De nem alkalmasak a „rossz kormányzás” okainak feltárására + nem jelennek meg a földrészek, országok, régiók közötti gazdasági, társadalmi, földrajzi, történelmi különbségek

Jó kormányzás és az ENSZ Millenniumi Fejlesztési Céljai

- *“Good governance is perhaps the single most important factor in eradicating poverty and promoting development.”* (Kofi Annan ENSZ-főtitkár, 2002)
- Millenniumi Fejlesztési Célok: a fejlődő térségek legégetőbb társadalmi problémáira reagál (pl. mélyszegénység radikális csökkentése, oktatás- és eü. fejlesztés)
- 2015-ig elérendő fejlesztési célokhoz a demokratikus környezet és a jó kormányzás feltételeinek megteremtése egyértelmű kíváncsalom: intézményi és strukturális reformok szükségesek
- a jó kormányzás és a szegénységcsökkentés fontossága eszköz, de nem cél
- 2015-ig figyelemmel kísérte a tagállamokat: mit tettek a célok elérése érdekében, miben fejlődtek, hol mutatkoznak hiányosságok

International Fund for Agricultural Development.

Jó kormányzás és az ENSZ Millenniumi Fejlesztési Céljai

Kritikák:

- Nem veszi figyelembe a tagállamok közötti különbségeket, a fejlődő országokat homogén csoportként kezeli
- Milyen okok hátráltatják a mélyszegénység csökkentését és a társadalmi fejlődés elérését?
- Bukott államok, konfliktusövezetek és posztkonfliktusos térségek: magas mélyszegénységi ráta és diszfunkcionális szociális ellátórendszer
- Fegyveres konfliktus sújtotta térségek speciális igényei: civil infrastruktúra helyreállítása, gyermekkatonaság, leszerelés, etnikai-törzsi-vallási törésvonalak

UN Photo/Stuart Price.

Az ENSZ Fenntartható Fejlesztési Céljai

- Agenda 30: ”felülvizsgált” Millenniumi Fejlesztési Célok
- Társadalmi problémák leküzdése megmaradt
- Klímaváltozás, környezetvédelem, gazdasági fejlődés
- Hatékony globális és nemzetállami kormányzás fontossága
- A célrendszerben nem jelenik meg a jó kormányzás, de: kormányzati teljesítmény, demokratikus értékek, békés és igazságos társadalmak (16. cél)

United Nations.

Jó kormányzás és a fejlesztési segélyek közötti korreláció

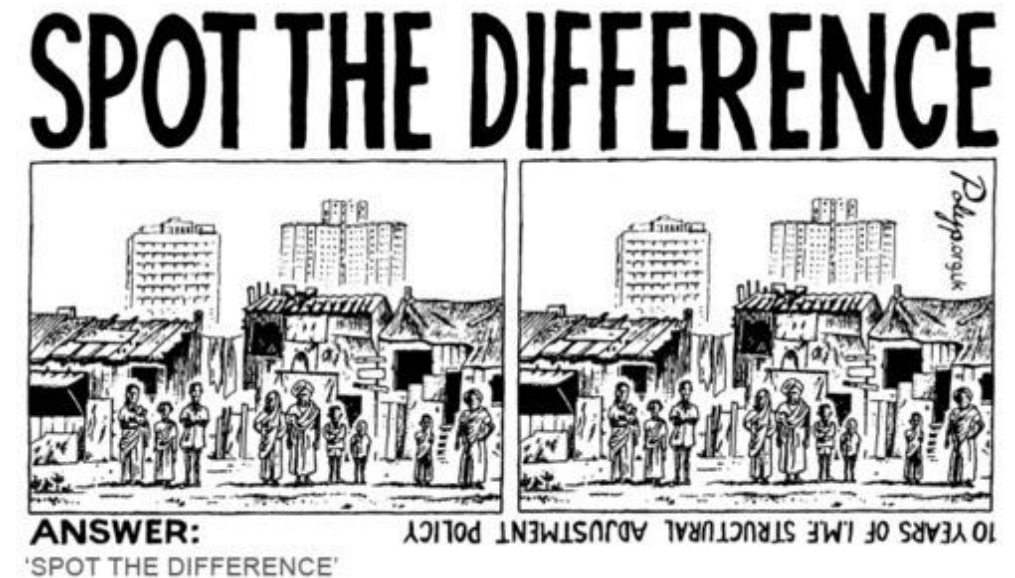
- A fejlődő térségek gazdasági és társadalmi kihívásai lehetséges megoldások: komplex problémakör, változó hangsúlyokkal
- 1980-as évek végéig: a nemzetközi donorközösség kizárólag a fejlesztési segélyekben, a gazdasági teljesítményben látta a megoldást (politikai aspektusok, állami szerepvállalás nélkül)
- 1990-es évektől: recipiens kormányzatok szerepének felértékelődése
- A donorországok- és szervezetek a hatékony kormányzati szerepvállalásban és a jó kormányzásban látják a segélyek hatékony felhasználását és célba érését

Jó kormányzás és a fejlesztési segélyek közötti korreláció

Világbank

- A donorszervezetek közül elsőként fogalmazza meg kormányzati szerepvállalás és a jó kormányzás jelentőségét
- 1990-től „számot vet” a korábbi fejlesztéspolitikai gyakorlataival és a kizárólag gazdasági fejlesztési célokat szolgáló (de kétes eredményű) strukturális kiigazítási programokkal (Structural Adjustment Programs)
- segélyfüggőség, segélyek nem megfelelő felhasználása, korrupció, gyenge kormányzati fellépés
- Hatékony gazdaságpolitika, megfelelő jogi és intézményi keretek együttesen jelentik a fejlődést
- Szelektív segélyallokáció: megfelelő intézményi struktúrával és gazdaságpolitikával rendelkező államokat kell előnyben részesíteni

Jó kormányzás és a fejlesztési segélyek közötti korreláció

Európai donorországok (pl. Franciaország, Hollandia, Svédország, Egyesült Királyság)

Nemzetközi fejlesztéspolitikájukban és segélyezési tevékenységükben a jó kormányzást egyszerre célként és feltételként is értelmezik

USA

- Clinton-adminisztráció, 1995: USAID stratégiáját a jó kormányzás alapelveihez alakította
- Bush-és Obama-adminisztráció fejlesztési stratégiája: az igazságosan kormányzó és az emberi jogokat tiszteletben tartó országokat „megjutalmazza”

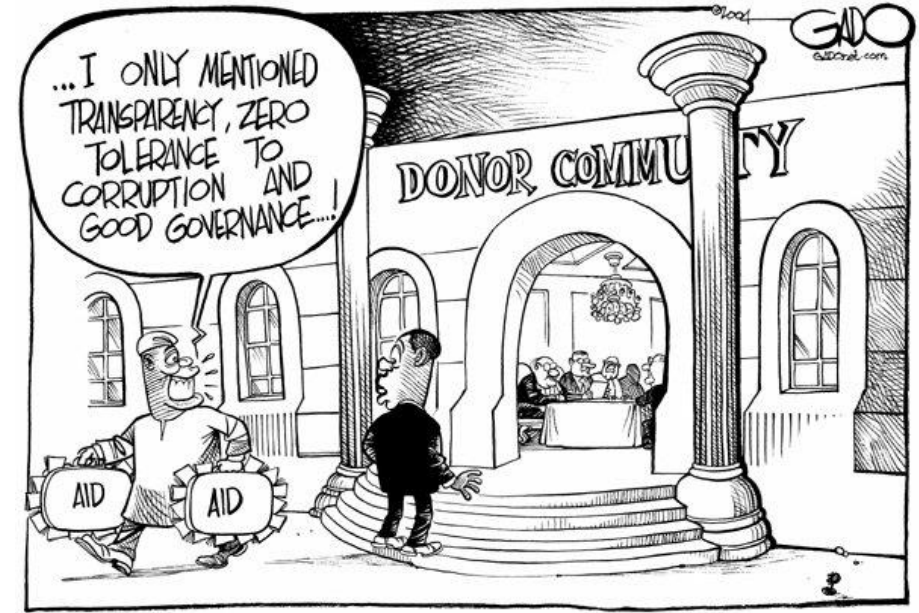

UN Dispatch

Elmélet vs. gyakorlat

- az elméleti kapcsolódások ellenére a gyakorlat eltérő képet fest
- a jó kormányzás elemeit érintő szankciók és feltételrendszereket a gyakorlatban a donorországok és szervezetek nem alkalmazzák
- a diktatórikus rezsimeket érintő diszkriminációk nem jelennek meg
- a fejlődő térségek antidemokratikus kormányai nem kapnak kevesebb fejlesztési segílyt
- donorok stratégiai-gazdasági érdekei, történelmi és gyarmati kötelékek érvényesülnek

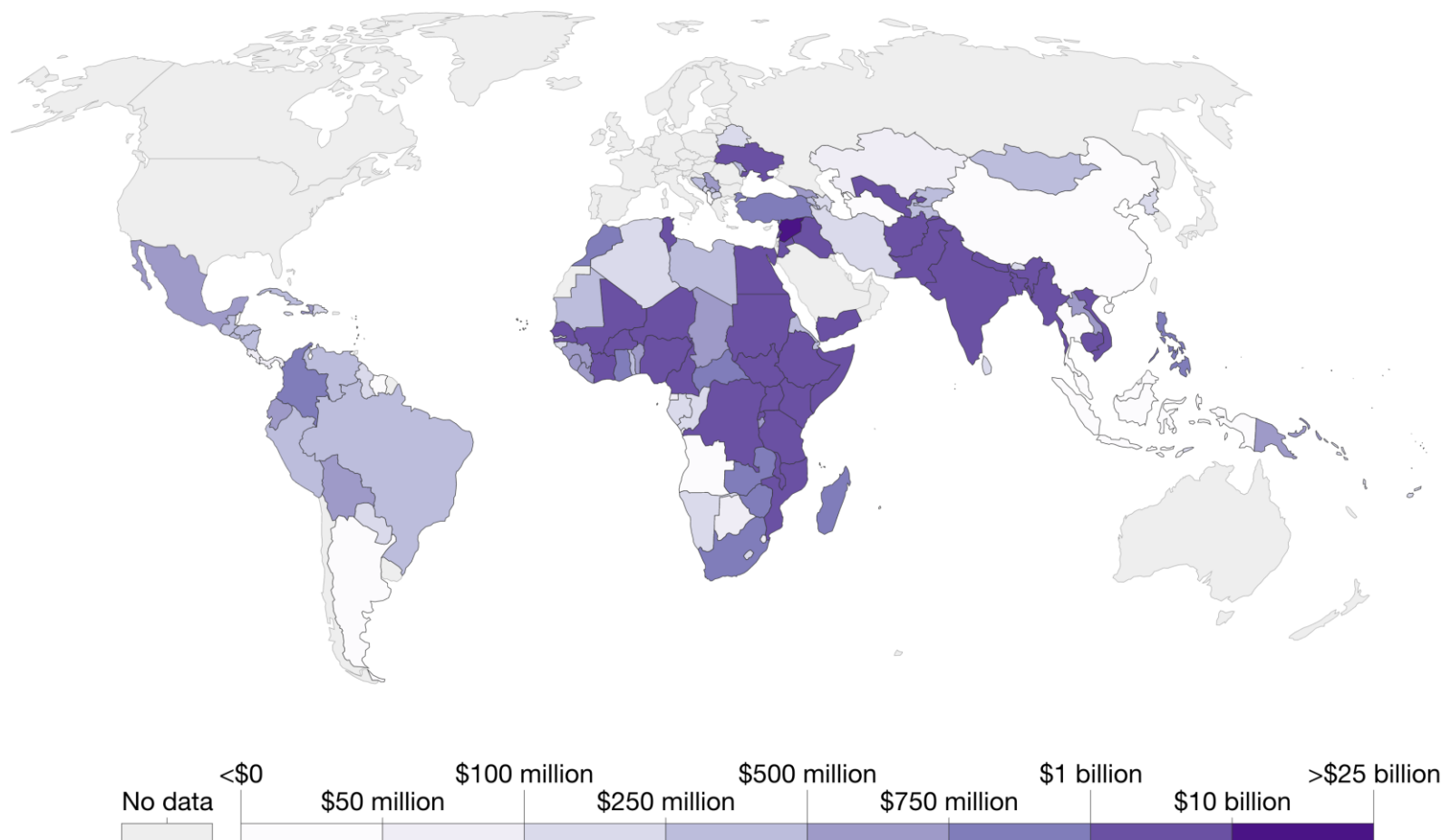

Godfrey Mwampembwa/Gado Cartoons.

Net official development assistance and official aid received, 2019

Our World
in Data

Net official development assistance (ODA) consists of disbursements of loans made on concessional terms (net of repayments of principal) and grants by official agencies of the members of the Development Assistance Committee (DAC), by multilateral institutions, and by non-DAC countries. ODA is measured in constant US\$.

Source: Data compiled from multiple sources by World Bank

CC BY

Következtetések, összegző gondolatok

- az utóbbi évtizedekben a jó kormányzás kérdése a nemzetközi fejlesztéspolitikai diszkurzusban jelentős szerepet játszik
- nem következetes donorpolitikák: a kizárólagos gazdasági teljesítmény helyett (mellett) megjelent a hatékony kormányzati szerepvállalás és a demokratikus értékek fontossága
- „segélyt a jó kormányzásért cserébe” megmaradt az elmélet szintjén és a donorországok- és szervezetek policy-dokumentumaiban

Dilemmák:

- Hatékony-e a szelektív segélyallokáció és a szankcionálás ?
- Kit szolgálnak valóban a fejlesztési segélyek egy autoriter rezsimmel bíró recipiens országban?
- Alkalmasak-e a fejlesztési segélyek a demokratizációs folyamatok előmozdítására (kikényszerítésére) és megtartására?
- Feltörekvő, új donorországok (Kína, Törökország, India, Öböl-menti államok) fejlesztéspolitikai gyakorlatai

Válogatott szakirodalom

- Alesina, A.–Dollar, D. (1998) *Who Gives Foreign Aid to Whom and Why?* NEBR Working Paper No. 6612.
- Alesina, A.–Weder, B. (2002) Do corrupt governments receive less foreign aid? *American Economic Review*, 4, pp. 1126–1137.
- Burnell, P.–Rakner, L. (2011): Governance and Aid Conditionality in a Globalizing World. In: Burnell, P.–Rakner, L.–Randall, V. (eds.): *Politics in the Developing World*. Oxford University Press, Oxford.
- Collier, P. (2008): *The Bottom Billion – Why the Poorest Countries Are Failing and What Can Be Done About It?* Oxford University Press, Oxford.
- Dalgaard, C.-J. – Erickson, L. (2009): Reasonable expectations and the first Millennium Development Goal: How much can aid achieve? *World Development*, 37, 7, pp. 1170–1181.
- Gilpin, R. (2004): *Nemzetközi politikai gazdaságtan*. Budapest Centre for International Political Economy, Budapest.
- Hill, S. P.–Mansoor, G. F.–Claudio, F. (2010): Conflict in least-developed countries: challenging the Millennium Development Goals. *Bulletin of the World Health Organization*, 88, 8, pp. 562–563.
- Kalyvitis, S.–Vlachaki, I. (2012): When does more aid imply less democracy? An empirical examination. *European Journal of Political Economy*, 28, 1, pp. 132–146.
- Kaufmann, D.–Kraay, A.–Zoido-Lobaton, P. (1999) *Governance Matters*. The World Bank, Washington D.C
- Pálné Kovács I. (2013): *Jó kormányzás és decentralizáció*. Akadémiai székfoglaló előadás. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest.
- Paragi, B.–Szent-Iványi, B.–Vári, S. (2007): *Nemzetközi fejlesztési segélyezés*. TeIT Konzult Kft., Budapest.
- Stiglitz, J. (2003): *A globalizáció és visszasságai*. Napvilág Kiadó, Budapest.
- Szent-Iványi, B. (2005): A nemzetközi fejlesztési segélyezés politikai gazdaságtana. *Kül-Világ*, 2, 4, 28–45.
- Udvari, B.–Ampah, I. (2018): Impacts of Aid for Innovation on Economic Growth in the Sub-Saharan African Countries. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 9, 4, pp. 99–108.
- United Nations (2000): *Millennium Declaration*, 55/2 Resolution adopted by the General Assembly, A/RES/55/2. 18 September 2000.
- World Bank Group (1998): *Assessing Aid – What Works, What Doesn't and Why*. Oxford University Press, New York.

Köszönöm a figyelmet!

